

Nr 340.

Av fru **Nordgren m. fl.**, om årligt understöd åt avlidne folkskolläraren *N. Hansson Westergrens fränskilda hustru Ida Antonia Westergren, född Svensson.*

Den 27 juni 1935 avled folkskolläraren Nils Hansson Westergren i Landskrona stadsförsamling, Malmöhus län. Westergren, som var född den 4 april 1875, hade efter avlagd examen tjänstgjort såsom folkskollärare i sammanlagt 37½ år, därav såsom ordinarie i Landskrona 32½ år. Han hade år 1904 ingått äktenskap med Ida Antonia Svensson, född den 17 oktober 1883. I äktenskapet föddes sex barn, av vilka ett avled år 1913. De övriga äro Nils Folke, född den 11 juli 1905, Per Erik Gunnar, född den 11 september 1907, Nils Bertil, född den 11 januari 1911, Inge Hugo, född den 20 januari 1915, och Gert Sture Anders, född den 2 mars 1918. Makarna erhöilo äktenskapsskillnad den 2 oktober 1930, varvid vårdnaden om de tre då omyndiga yngsta barnen tillerkändes hustrun.

Westergrens ekonomiska ställning var mycket svag. Samtliga tillgångar i hans dödsbo uppgingo till ett belopp av 624 kronor 97 öre. Då detta icke förslog till täckande av boets skulder, nödgades dödsbodelägarna, de fem ovannämnda barnen, avträda boet till uravak konkurs. Av tillgångarna utbetalades 150 kronor till den yngste sonen Gert Sture Anders godeman för att användas såsom bidrag till denne sons uppfostran. Den övriga behållningen användes i sin helhet till utbetalning åt borgenärerna och konkurskostnader, varför de övriga barnen icke erhöilo något som helst arv efter fadern.

Barnen leva alla i knappa ekonomiska omständigheter. Den äldste sonen Nils Folke har avlagt sjökaptensexamen, men på grund av sjukdom, vållad av klimatet i Sydamerika, samt de dåliga tiderna för sjöfolk har han långa tider varit arbetslös. Sedan kort före jul är han anställd såsom grovarbetare vid Oresundsvarvet i Landskrona med en avlöning av 35 kronor i veckan. Han har för sin utbildning och under den tid, han varit arbetslös, nödgats skuldsätta sig. Skulderna uppgå till omkring 4,000 kronor. Per Erik Gunnar är övermaskinist och hade år 1935 en inkomst av 3,500 kronor. För sin utbildning har han ådragit sig en skuld å 3,000 kronor. Han är gift sedan 1934 och har ett barn. Nils Bertil har avlagt 3:e maskinistexamen våren 1935 och söker nu statens räntefria studielån för att, om sådant beviljas, fortsätta sin utbildning vid tekniska skolan. Han har tidvis varit arbetslös och har skulder på omkring 600 kronor. Inge Hugo har avlagt skepparexamen som privatist år 1936 och erhållit uppskov med sin värnplikt för att försöka förtjäna medel att fortsätta sina studier vid navigationsskolan. Även han har tidvis varit arbetslös. Den yngste sonen Gert Sture Anders, som är född år 1918 och således fortfarande omyndig, måste år 1935 av brist på medel avbryta sin skolgång i

latingymnasiets andra ring vid Malmö högre allmänna läroverk. Han är sedan hösten 1935 anställd vid kungl. Svea ingenjörkår i Stockholm.

Folkskollärare Westergren hade i föreskriven ordning erlagt familjepensionsavgifter till statens pensionsanstalt. Avgiftsbetalningen var vid hans död i det närmaste fullgjord. Han hade, såsom av till vederbörande utskott överlämnade avskrifter av tjänsteförteckning och skrivelse från folkskoleinspektören i Landskrona till statens pensionsanstalt framgår, för full tjänstepension erforderligt antal tjänstår och fyllde den 4 april 1935 sextio år men hade erhållit tillstånd att kvarstå i tjänsten till och med utgången av juni månad 1935. Vid sin avgång skulle han således ha erhållit full tjänstepension, 2,250 kronor om året.

Vid mannens död stod hustru Westergren, som förut jämlikt äktenskaps-skillnadsutslaget åtnjutit underhåll från mannen med 125 kronor i månaden för egen del och 50 kronor i månaden för vardera av de båda yngsta sönerna, utan försörjningsmöjligheter. Hon är, såsom av till utskottet överlämnat läkarintyg styrkes, på grund av sjukdom ur stånd att försörja sig med arbete. Efter att ha offrat sina krafter på hemmet och barnens uppfostran har hon nu, vid 53 års ålder, knappast några utsikter att erhålla förvärvsarbete. Barnen äro, såsom av ovanstående framgår, icke i stånd att draga försorg om modern.

Då reglementet för statens pensionsanstalt icke medgiver pension eller annan förmån för frånskild hustru (se till utskottet lämnade avskrifter av skrivelser från pensionsanstalten den 26 augusti 1935 och den 19 november 1936), kunde hustru Westergren icke därifrån erhålla någon som helst pension för egen del. Däremot tillerkändes de två yngsta sönerna Inge Hugo och Gert Sture Anders en årlig familjepension av tillhoppa 750 kronor. (Se till utskottet lämnad avskrift av pensionsbrev.) Sedan Inge Hugo den 20 januari 1936 fyllt 21 år, utgår familjepension endast till Gert Sture Anders med ett belopp av 375 kronor om året. Då denne den 2 mars 1939 uppnår 21 års ålder, kommer ingen familjepension att utbetalas till folkskollärare Westergrens efterlevande.

Jämlikt reglementet för statens pensionsanstalt § 34 utgår familjepension för änka ensam med familjepensionsunderlagets belopp och för änka jämte ett eller flera pensionsberättigade barn med familjepensionsunderlagets belopp, förhöjt med 40 procent för ett barn och därutöver med 10 procent för varje ytterligare barn. Då familjepensionsunderlagets belopp i förevarande fall är 750 kronor, skulle alltså, därest makarna Westergrens äktenskap icke vid mannens död varit upplöst, familjepension ha utgått med 1,125 kronor om året, så länge två pensionsberättigade barn funnos, och därefter med 1,050 kronor årligen till dess den yngste sonen uppnår 21 års ålder. Av pension för änka och barn njuter änkan, jämlikt sagda reglemente § 35, så stor del, som motsvarar 80 procent av familjepensionsunderlaget. Hustru Westergren skulle således såsom änka ha för egen del åtnjutit 600 kronor av familjepensionen, så länge pensionsberättigat barn finnes, och därefter ensam ha erhållit en pension, motsvarande familjepensionsunderlagets belopp, d. v. s. 750 kronor om året. Nu erhåller hon för egen del ingen pension från statens pensionsanstalt utan är för sin försörjning uteslutande hänvisad till den pension, hon

kan erhålla från allmänna pensionsförsäkringen, vilken från och med den 1 januari 1937 utgår med 229 kronor 20 öre per år.

Att frånskild hustru icke bör helt fränkännas rätt till familjepension har av statsmakterna beaktats vid antagandet av det nya allmänna familjepensionsreglementet. Då detta träder i kraft, kommer frånskild, underhållsberättigad hustru till befattningshavare, för vilken civila tjänstepensionsreglementet är tillämpligt, att under vissa förutsättningar erhålla familjepension. Allmänna familjepensionsreglementet äger visserligen icke tillämpning å befattningshavare, tillhörande oreglerade verk, men de skäl, som föranledde medgivande av pensionsrätt åt frånskild hustru enligt detta reglemente, kunna givetvis anföras även beträffande hustrur till tjänstemän, vilkas pensionsförhållanden äro reglerade genom andra författningar.

I här ifrågavarande fall föreligga alla de omständigheter, som åberopats såsom skäl för frånskild hustrus pensionsrätt, ett långt äktenskap, under vilket hustrun ägnat sig åt hemmets skötsel och uppfostran av fem barn, svår ekonomisk belägenhet för hustrun samt av mannen fullgjord inbetalning av familjepensionsavgifter till avsevärt belopp. Det synes oss därför rimligt, att staten genom ett årligt understöd tillerkänner hustru Westergren ersättning för den pensionsrätt, som hon nu gått förlustig.

Under åberopande av vad ovan anförts få vi sålunda hemställa,

att riksdagen måtte bevilja avlidne folkskolläraren Nils Hansson Westergrens frånskilda hustru Ida Antonia Westergren, född Svensson, ett årligt understöd av 600 kronor, motsvarande hennes andel i den familjepension, som skulle ha utbetalats från statens pensionsanstalt, om hon varit änka med ett pensionsberättigat barn.

Erforderliga handlingar i ärendet överlämnas direkt till vederbörande utskott.

Stockholm den 24 januari 1937.

Olivia Nordgren.

Ruth Gustafson.

Algot Törnkvist.

Blenda Björck.
